

Phaselis Antik Kenti Güney Limanı İçinde Bir Altın Mercan Karidesi (Stenopus spinosus Risso, 1827)

A Golden Coral Shrimp (Stenopus spinosus Risso, 1827) in the Southern Harbor of Phaselis Ancient City

Mehmet GÖKOĞLU

 <https://orcid.org/0000-0001-9723-8581>

The entire contents of this journal, *Phaselis: Journal of Interdisciplinary Mediterranean Studies*, is open to users and it is an 'open access' journal. Users are able to read the full texts, to download, to copy, print and distribute without obtaining the permission of the editor and author(s). However, all references to the articles published in the e-journal *Phaselis* are to indicate through reference the source of the citation from this journal.

Phaselis: Journal of Interdisciplinary Mediterranean Studies is a peer-reviewed journal and the articles which have had their peer reviewing process completed will be published on the web-site (journal.phaselis.org) in the year of the journal's issue (e.g. Issue IV: January-December 2018). At the end of December 2018 the year's issue is completed and Issue V: January-December 2019 will begin.

Responsibility for the articles published in this journal remains with the authors.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Citation Gökoğlu M. 2021, "Phaselis Antik Kenti Güney Limanı İçinde Bir Altın Mercan Karidesi (Stenopus spinosus Risso, 1827)". *Phaselis* VII, 85-88.
<http://dx.doi.org/10.18367/Pha.21008>

Received Date: 11.03.2021 | Acceptance Date: 14.04.2021
Online Publication Date: 12.05.2021

Editing Phaselis Research Project
www.phaselis.org

Geliş Tarihi: 11.03.2021
Kabul Tarihi: 14.04.2021
Yayın Tarihi: 12.05.2021

PHASELIS

VII (2021) 85-88
DOI: 10.18367/Pha.21008
journal.phaselis.org

Phaselis Antik Kenti Güney Limanı İçinde Bir Altın Mercan Karidesi (*Stenopus spinosus* Risso, 1827)

A Golden Coral Shrimp (Stenopus spinosus Risso, 1827) in the Southern Harbor of Phaselis Ancient City

Mehmet GÖKOĞLU *

Öz: Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumu YüzeY Araştırması projesi çerçevesinde 2020 yılı Temmuz ayında Phaselis Antik kenti Güney Limanı bölgesine yapılan scuba dalışı sırasında renkli küçük bir karides türü görülmüştür. Bu karidesle ilgili yapılan tür teşhisi çalışmalarında bu türün *Stenopus spinosus* (Risso, 1827) olduğu tespit edilmiştir. Şimdiye kadar Antalya Körfezi'nde türün bildirimine ait bir kayıtle karşılaşılmasıdır. Bu çalışma ile türün Antalya Körfezinden ilk bildirimini yapılmıştır.

Anahtar sözcükler: Phaselis, Liman, *Stenopus Spinosus*, Kayıt

Abstract: A colorful small shrimp species was seen during the scuba diving to the Southern Harbour of Phaselis in July 2020 as part of the Phaselis Ancient City and Territorial Survey Project. This species was identified as *Stenopus spinosus* (Risso, 1827) in the species identification studies. The species has not been reported in the Gulf of Antalya so far. With this study, this species was first notified from the Gulf of Antalya.

Keywords: Phaselis, Harbour, *Stenopus Spinosus*, Record

Giriş

Stenopodidea, familyası, genellikle mercan resifleri, deniz içindeki mağaralar, kayalık ve çamurlu dipler veya derin sularla ilişkili bulunan üç cins ve on iki küçük karides türünü içermektedir. Güney batı Atlantik'te üç ve Kuzey batı Atlantik'te de beş tür olmak üzere şimdiye kadar Atlantik Okyanusu'nda sekiz *Stenopodidea* türünün kaydı¹ yapılmıştır.

Temizlik karidesi veya Altın mercan karidesi olarak bilinen *Stenopus spinosus* (Risso, 1827) Atlantik'te kaydı yapılan bu türlerden biridir. Akdeniz ve doğu Atlantik'in Portekiz, Azor Adaları, Kamerun, Madeira ve Kongo ve Batı Atlantik'te Meksika Körfezi'ne kadar Atlantik okyanusunda dağılım gösterir².

* Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi, Su Ürünleri Yetiştiriciliği Bölümü, Antalya. gokoglu@akdeniz.edu.tr | <https://orcid.org/0000-0001-9723-8581>

¹ Fernandes *et al.* 2010.

² Giraldez & Freire, 2015; Araújo & Wirtz, 2015.

Bu karides türünün biyolojisi hakkında çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Mevcut kaynaklar bu karidesin gece aktif olduğunu, kuytu ve loş ışık alan bölgelerde gündüzleri de aktif davranışlar gösterdiğini bildirmektedir. Yaşam alanı olarak, kaya yarık ve çatlakları, deniz içinde bulunan mağaralar ve kaya altlarını kullanırlar. Hem sığ hem de daha derin sulara yaşayabilirler. Geceleri besin bulabilmek için, gündüzleri saklandıkları alanlardan çıkarak açık alanlarda da dolaştıkları kaydedilmiştir³.

Mağarada yaşayan mysidler hakkında çok az şey bilinmektedir. Ancak genellikle her yerde yaşayan tüketiciler olarak fitoplankton, zooplankton, detritus, deniz çayırı gibi çok çeşitli gıda maddeleri ile beslenirler. Yetişkin *Stenopus* türleri ise solucanlar, küçük kabuklular, yumuşakçalar ve balık parazitleri ile beslenir. Aslında, bu karidesler bir parazit temizleyicisidir. Bu nedenle de balıklar karidesin kendilerine yaklaşmasına ağız ve solungaçlarının arasındaki parazitleri temizlemelerine izin verirler⁴.

Çok uzun antenlere sahip olan bu karidesin çok hareketli olmadığı ve yavaş hareket ettiği bildirilmiştir. Bu türün karakteristik özellikleri arasında ilk üç çift yürüme ayaklarının kısa ve üçüncü çift yürüme ayaklarının daha büyük ve güçlü kısıklara sahip olduğu bildirilmiştir. Uzun olan antenleri, ayaklarında bulunan kısıklarının uçları ve telson kenarları beyazımsı renklidir. Boyları maksimum 7-8 cm'ye kadar ulaşmaktadır. Üropodu ve telsonları kırmızımsıdır⁵.

Phaselis kenti büyük liman bölgesinde 2020 yılı Temmuz ayında scuba dalışı yapılarak deniz içi yüzey araştırması yapılmıştır. Bu araştırma sırasında düz bir kayanın altında antenleri dışarıda renkli küçük bir karides türü dikkatimizi çekmiştir. Taş kaldırılmış ve altındaki karidesin fotoğrafı çekilmiştir. Renkli ve çok güzel görünümlü olan bu karides türünün tespit edilmesi ve Phaselis'nin biyolojik çeşitliliğine eklenmesi bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Materyal ve Metot

Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumu Yüzey Araştırması projesi çerçevesinde 2020 yılı Temmuz ayında Phaselis'ne gidilerek, Güney Limanı bölgesine scuba dalışı yapılmıştır⁶. Bu dalış sırasında güney limanı içinde muhtemelen antik dönemlerden kalma düz bir taşın altında uzun antenlere sahip, altın sarısı renkli küçük bir karides türü dikkati çekmiştir. Bu karides türünün fotoğrafı Canon WP-DC34 marka dijital kamera ve housing ile çok yakından çekilmiştir. Fotoğraf tekniğinden yararlanılarak renkli olan bu karidesin tür teşhisi Giraldes & Freire⁷ ile Araújo & Wirtz⁸'e göre yapılmıştır.

Bulgular

Phaselis antik kenti, büyük liman bölgesinde yaklaşık 3 m derinlikte düz bir taşın altında görülen karides türü *Stenopus spinosus* olarak teşhis edilmiştir. Karidesin vücudu çok sayıda dikenle kaplıdır. Birinci ve ikinci yürüme bacak çiftinde küçük kısıklar vardır. Üçüncü çift yürüme bacak dikenlere ve öncekini açıkça aşan daha büyük kısıklara sahiptir.

Antenler karidesin vücut uzunluğunun yaklaşık 3 katı kadar uzun olup beyaz renklidir. Gövde rengi altın sarısı renklidir. Üçüncü yürüme bacağı olan güçlü kısıklı kollarda renk daha koyu, kısıkları ve telsonun kenarlarında renk beyazımsıdır. Gözleri parlak kırmızımsı, sarımsı turuncudur. Telsonda renk koyu kırmızımsıdır (Fig. 1).

³ Alexandre-Rastorgueff *et al.* 2015.

⁴ Wirtz & Muller 2020.

⁵ Giraldes & Freire 2015; Araújo & Wirtz 2015.

⁶ Bu alanda yapılan arekolojik çalışmalar için bk. Arslan & Tüner-Önen 2016, 368-355; Orhan 2017, 141-148; Arslan *et al.* 2018, 1-13; Arslan & Orhan 2019, 85-99; Arslan & Tüner-Önen 2019, 425-463; Arslan & Tüner-Önen 2020, 251-276.

⁷ Giraldes & Freire 2015.

⁸ Araújo & Wirtz 2015.

Fig. 1. Phaselis Antik Kenti Büyük Liman (Güney Limanı) bölgesinde tespit edilen *S. spinosus*

Tartışma ve Sonuç

Phaselis Antik kenti büyük liman (güney limanı) bölgesinde tespit ettiğimiz karides türü *Stenopus spinosus* olarak teşhis edilmiştir. Bu karidese ait araştırmamızda elde ettiğimiz morfolojik özellikler, Giralde & Freire⁹ ile Araújo & Wirtz¹⁰'in *S. Spinopus*'a ait belirledikleri özelliklerle bire bir örtüşmüştür. Bu karides türü *Stenopodidea* familyasına ait ve Golden coral shirimp olarak da adlandırılan türdür. *S. spinosus* Akdeniz'de yaşayan *Stenopodidea* familyasına ait tek türdür¹¹. Gündüzleri kaya çatlak ve yarıkları, mağara içleri, taş altlarında yaşayan bu karides türüne Akdeniz'de ender rastlanılmaktadır. Bu karides türü beslenmek amacıyla geceleri daha aktif olup, gündüz içinde gizlendikleri yaşam alanlarını gece terk ederek besin aramak amacıyla daha açık alanlarda da görülebilirler. Bu nedenle de dalgıçlar *S. spinosus*'la genellikle gece dalışlarında karşılaşır¹².

Müren, orfoz gibi bazı deniz balıklarının ağız içleri, solungaçları ve vücut yüzeylerinde bulunan kalıntı ve parazitlerle de beslenen *S. Spinopus*, temizlik karidesi olarak da adlandırılmaktadır¹³. Bu nedenle dalışlarımız sırasında karidesin görüldüğü bölgede bir Müren balığının olabileceği aklımıza gelmiştir. Altın sarısı veya portakal renginde olan bu karides çok güzel bir görünüme sahiptir. Bu güzel görünümleri, türün örneklerinin Brezilya sularında toplanması ve akvaryum ticaretine girmesine neden olmuştur¹⁴. Bu açıdan deniz akvaryumu sektörünün ilgisini çeken önemli türlerden biridir.

Bu türe ait yaptığımız kaynak araştırmaları sırasında Antalya Körfezi'nde türün varlığına ait bir kayıtlarla karşılaşmamıştır. Bu çalışma, Antalya Körfezi'nde türün varlığının ilk bildirimini olması, gelecekte bu karidesle ilgili araştırma yapacaklara kaynak ve yol göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca bu araştırmayla Phaselis antik kenti biyo-çeşitliliğine bir tür daha ilave edilmiştir.

⁹ Giralde & Freire 2015.

¹⁰ Araújo & Wirtz 2015.

¹¹ Giralde & Freire 2015.

¹² Wirtz & Muller 2020.

¹³ Giralde & Freire 2015.

¹⁴ Calado 2008.

BİBLİYOGRAFYA

- Alexandre-Rastorgueff P., M. Harmelin-Vivien, P. Richard, & P. Chevaldonné 2015, "Feeding Strategies and Resource Partition Inngmitigate the Effects of Oligotrophy for Marine Cave Mysids". *Marine Ecology Progress Series* 440/8, 163-176.
- Araújo R. & Wirtz P. 2015, "The Decapod Crustaceans of Madeira Island – an Annotated Checklist (Crustacea, Decapoda)". *SPIXIANA* 38/2, 205-218.
- Arslan M. & Tüner-Önen. N. 2016, "2015 Yılı Phaselis Antik Kenti ve Teritoryumu Yüzey Araştırması". *AST* 34.1, 368-355.
- Arslan M. & Tüner-Önen N. 2019, "Phaselis Kenti'nde 2019 Yılında Gerçekleştirilen Yüzey Araştırmaları ve Kazı Çalışmaları". *Phaselis* V, 425-463.
- Arslan M. & Tüner-Önen N. 2020, "Phaselis 2020 Yılı Kazı ve Yüzey Araştırmaları". *Phaselis* VI, 251-276.
- Aslan E. & Orhan U. 2019, "Phaselis 2018 Yılı Güney Liman Alanı Sualtı Araştırmalarında Tespit Edilen Amphoralar". *Phaselis* V, 85-99.
- Aslan E. Kılıç Y. & Orhan U. 2018, "Phaselis Güney Limanı". *Phaselis* IV, 1-13.
- Calado R. 2008, *Marine Ornamental Shrimp: Biology, Aquaculture and Conservation*. John Wiley & Sons.
- Fernandes L. D. A., B. J. Peixoto, E. V. Almeida & S. L. C. Bonecker 2010, "Larvae of the family *Stenopodidae* (Crustacea: Stenopodidea) from South Atlantic Ocean". *Journal of the Marine Biological Association of the UK (Online)* 90, 735-748.
- Giraldes B. W. & Freire A. S. 2015, "Extending the Southern Range of Four Shrimps (Crustacea: Decapoda: Stenopodidae, Hippolytidae and Alpheidae) in Southwestern Atlantic (27 °S) and Confirming The Presence of Mediterranean *Stenopus Spinosus* Risso". *Zootaxa* 3972/3, 419-431.
- Orhan U. 2017, "Phaselis 2016 Yılı Güney Limanı Amphora Buluntuları". *Phaselis* III, 141-148.
- Wirtz P. & Muller E. 2020, "*Stenopus Spinosus*, *Enoplometopus antillensis*, and more crustaceans that clean". https://www.researchgate.net/publication/342048578_Stenopus_spinosus_Enoplometopus_antillensis_and_more_crustaceans_that_clean (Erişim tarihi 01.03.2021).